Flatklokke - Platycodon grandiflorus

Flatklokke - Platycodon grandiflorus

Plante:

Flerårig, ca. 50 cm høy plante med opprette stengler som kommer fra en tykk rot. Har blågrønne, ovale, tannete blad som blir ca. 5 cm lange. Store, ballongformede blomsterknopper som åpner seg til en klokkeformet blomst med fem kronbladfliker. Blomstene er normalt blå og blir ca. 5 cm i diameter. Det finnes flere kultivarer av flatklokke, bl.a. med hvite blomster. Dyrkes i en næringsrik, fuktig, veldrenert, sandholdig jord i full sol. Formeres med frø som sås om våren, og ved deling om sommeren. Frøformerte planter blomster først andre året.

Bruk:

Radix Platycodi Grandiflori: Røtter av flatklokke (jie geng) brukes medisinsk. Friske røtter og hele, unge blad kan brukes i salater. Flatklokke er i Norge klassifisert som legemiddel.

Virkning:

Virker avslappende på bronkiene, hostedempende, slimløsende, virker gunstig på halsen, antiastmatisk, astringerende, blodsukkersenkende, kolesterolsenkende, smertestillende, febersenkende, betennelseshemmende, blodåreavslappende, blodtrykksenkende, beroligende, fordøyelsesfremmende, styrkende og et middel mot innvollsorm. Et kreftmiddel i folkemedisinen.

Hjelper mot:

Roten av flatklokke brukes i medisiner mot hoste, mye slim i halsen, sår hals, heshet, stemmeløshet, en følelse av trykk for brystet, lungehinnebetennelse, betente mandler, byller i munn og hals, dysenteri og smerter i tarmregionen. Brukes ellers for å stoppe blødninger, og ved hudsykdommer.

Generelt:

Av de hundrevis av hageplanter som er innført fra Asia til Vesten, er flatklokke en av de mest attraktive, men den er samtidig sterkt undervurdert både som prydplante, mat og medisin. Flatklokke er eneste arten i planteslekta Platycodon, som altså er en monotypisk slekt. Arten var tidligere ført til slekta Campanula.

© Viten.org

I vestlige termer er rota av flatklokke betraktet som et astringerende, fordøyelsesfremmende, slimløsende og svakt beroligende middel som dessuten har en styrkende og antiastmatisk effekt. I folkemedisinen blir den også brukt som et kreftmiddel, og ekstrakter av røttene er i dyreforsøk vist å ha en krefthemmende virkning.

Flatklokkerot er primært assosiert med lunge- og halsrelaterte plager. Urten kombineres ofte med kinesisk lakrisrot (Glycyrrhiza uralensis) i et avkok for å behandle hoste og halslidelser. Da brukes det dobbelt så mye lakrisrot som flatklokkerot. I Indokina blir røttene tygd sammen med lakrisrot som et berolignede middel ved hoste og halsplager.

Flatklokke er en bitter, skarp og varmende urt som virker avslappende på bronkiene. Urten kan brukes både ved ”kaldt” og ”varmt” slim i luftveiene. Den hjelper "lunge-qi" til å skille ut slim og stoppe hoste. Urten brukes ved halsinfeksjoner og stemmeløshet, og kan være effektiv til å få bukt med hoste, få opp slim fra luftveiene, og til behandling av vanlig forkjølelse, influensa, bronkitt og lungetuberkulose. Urten er særlig effektiv til å løse opp hardt og tungt slim som har samlet seg opp i halsen, bronkiene og lungene, og frigjør det ved å stimulere til en kraftig sekresjon fra slimhinnene i halsen. Dette gjør den til et godt slimløsende middel for røykere. Roten av flatklokke bidrar ellers til å styre aktiviteten til andre urter til den øvre delen av kroppen.

Nylig utførte farmakologiske studier bekrefter rotens slimløsende, hostedempende og antibakterielle egenskaper. Andre studier har vist at rå rot virker som et mildt beroligende middel som også er smertestillende, febersnekende, betennelseshemmende, åreavslappende og dermed blodtrykksenkende, og også blodsukkersenkende. Dyreforsøk har vist at flatklokkepreparater har hatt en gunstig effekt på kolesterolmetabolismen, og senker kolesterolverdiene i leveren. Normal daglig dosering er 3-9 g, brukt i avkok eller som pulver.

Opprinnelig ble alt materiale av flatklokke som ble brukt medisinsk samlet inn i naturen, men i de siste tiårene er urten blitt kommersielt dyrket i Kina, noe som både har gitt bedre kvalitet og større mengder materiale tilgjengelig på markedet. Røttene høstes om våren eller høsten av 2-3 år gamle planter. Høstinnsamlede røtter sies å ha den beste kvaliteten. I Japan og Korea blir flatklokke dyrket som mat. Unge blad spises i salater, og røtter der ytterbarken er fjernet blir det laget pickles av, eller de blir konservert i sukkerlake. I Korea spises roten på grunn av dens likhet med ginseng. Ellers dyrkes flatklokke som en vakker snittblomst.

Flatklokke er bra hardfør og skal tåle ned til ca. –15°C. Planten dyrkes i en næringsrik, fuktig, men veldrenert jord i full sol. Formeres med frø som sås om våren, eller ved deling om sommeren. Frøformerte planter blomster først andre året.

Andre navn:

- Campanulaceae - Klokkefamilienn
- Latin: Platycodon grandiflorus
- Engelsk: Balloonflower
- Norsk: Flatklokke
- Svensk: Praktklocka
- Dansk: Ballonklokke

© Viten.org